

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**VLOGA DIGITALIZACIJE V RAČUNOVODSTVU IN PRIKAZ
NJENE UPORABE V IZBRANEM RAČUNOVODSKEM SERVISU**

Ljubljana, oktober 2022

KATARINA HABJAN

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Katarina Habjan, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Vloga digitalizacije v računovodstvu in njen razvoj v izbranem računovodskem servisu, pripravljene ga v sodelovanju s svetovalcem viš. pred. mag. Aleksandrom Igličarjem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV POJMA DIGITALIZACIJE V RAČUNOVODSTVU.....	2
1.1 Razvoj digitalizacije v računovodstvu.....	2
1.2 Prednosti digitalizacije v računovodstvu	3
1.3 Slabosti digitalizacije v računovodstvu	4
2 DIGITALIZACIJA PROCESOV V RAČUNOVODSTVU.....	5
2.1 Računovodski programi in zunanji e-portali.....	5
2.1.1 Vasco	7
2.1.2 Opal	6
2.1.3 Pantheon	6
2.1.4 Spletni računovodski programi	7
2.1.5 Zunanji e-portali	8
2.2 Primerjava računovodskih programov z vidika digitalizacije	9
3 VPLIV COVIDA-19 NA RAZVOJ DIGITALIZACIJE RAČUNOVODSTVA.....	11
3.1 Vpliv covid-19 na digitalizacijo v računovodstvu.....	11
3.2 Poklic računovodje v prihodnosti.....	13
4 RAZVOJ DIGITALIZACIJE V IZBRANEM RAČUNOVODSKEM SERVISU ...	14
4.1 Predstavitev podjetja.....	14
4.2 Razvoj digitalizacije procesov	15
4.3 Razvoj digitalizacije računovodenja.....	17
4.4 Prikaz avtomatizacije knjiženja prejetih računov v izbranem računovodskem servisu	19
SKLEP	20
LITERATURA IN VIRI.....	21

KAZALO SLIK

Slika 1: Pregled modulov sistema Opal.....	6
--	---

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prikaz primerjave izbranih računovodskih programov	11
--	----

SEZNAM KRATIC

AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

eBOL – elektronski bolniški list

FURS – Finančna uprava Republike Slovenije

SPOT – Slovenska poslovna točka

UJP – Uprava za javna plačila

ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

UVOD

Digitalizacija ključno vpliva na poslovanje podjetij, predvsem z vidika organizacije procesov, lažjega opravljanja dela ter zniževanja nekaterih stroškov. V računovodstvu se vpliv digitalizacije kaže v tehnični podpori knjiženja, vodenju poslovnih knjig ter organizaciji delovnih procesov. Razvoj digitalizacije v računovodstvu je odvisen tudi od tega, ali ima podjetje lastno računovodstvo ali pa je organizirano kot računovodski servis. Pri slednjem se vpliv digitalizacije bistveno poveča, saj servisi sodelujejo z različnimi podjetji in digitalizacija vpliva na obravnavo in število naročnikov, katerim izvajajo računovodske storitve. Hkrati pa digitalizacija vpliva na organizacijo procesov in vodenje poslovnih knjig znotraj računovodskega servisa. Z vpeljavo različnih digitalnih rešitev se spreminja tudi vloga računovodje, saj se bodo številna dela avtomatizirala, kot je npr. knjiženje poslovnih dogodkov. Hkrati pa je človeški dejavnik v tem poklicu nepogrešljiv, zato se bo zagotovo povečala svetovalna funkcija računovodskih delavcev.

Digitalizacija v računovodstvu se kaže z vpeljavo elektronskega poslovanja ter drugih digitalnih rešitev. Razvoj računovodskih programov, spletnih portalov in druge programske opreme za podporo pri knjiženju omogoča optimizacijo delovnih procesov. Tovrstne rešitve stremijo k povečanju brezpapirnega poslovanja in ustvarjanju digitalnega arhiva, ki povečuje preglednost ter omogoča prihranek prostora. Večina omenjenih rešitev poteka v oblaku, tako da je treba izpostaviti tudi omejitve digitalizacije, kot so varnost podatkov ter odvisnost od internetne povezave.

Glavni namen zaključne naloge je raziskati razvoj digitalizacije v računovodstvu in njen vpliv na organizacijo dela v računovodskih servisih. Namen naloge je tudi ugotoviti, kako bo digitalizacija vplivala na prihodnost računovodskega poklica ter prihodnjo vlogo računovodij. V nalogi bom raziskala razvoj digitalizacije in njen vpliv v izbranem računovodskem servisu, zato je namen naloge tudi ugotoviti, s kakšnimi izzivi na temo digitalizacije se srečujejo v izbranem podjetju.

Cilji zaključne naloge so raziskati in analizirati razvoj digitalizacije v računovodstvu na podlagi strokovne literature ter ugotoviti vpliv digitalizacije na računovodski poklic v prihodnosti. Glavni cilj je predstaviti razvoj digitalizacije v računovodstvu in njen vpliv na poslovanje izbranega računovodskega servisa.

Omejitve, ki jih pričakujem, so povezane z razvojem digitalizacije računovodstva v prihodnosti in njen vpliv na računovodski poklic v prihodnje, saj bodo temeljile na predvidevanjih, ne na dejanskih podatkih. Predvidevanja pa se včasih razlikujejo od dejanskega stanja. Vendar se temu ne morem izogniti.

Naloga je sestavljena iz štirih poglavij. V prvem poglavju so opisane značilnosti digitalizacije v računovodstvu s prednostmi in slabostmi. Nato so v drugem poglavju predstavljeni računovodski programi in spletni portali, ki računovodjem olajšajo knjiženje poslovnih dogodkov. Tretje poglavje je sestavljeno iz dveh podpoglavij. Prvo zajema glavne vplive covid-19 na digitalizacijo v računovodstvu. V drugem podpoglavju so opisani glavni vidiki vpliva digitalizacije na razvoj računovodskega poklica v prihodnosti. V četrtem poglavju so predstavljeni glavni izzivi digitalizacije v računovodstvu na podlagi analize izbranega računovodskega servisa.

1 OPREDELITEV POJMA DIGITALIZACIJE V RAČUNOVODSTVU

Pojem digitalizacija ima več pomenov. V tem poglavju bosta predstavljeni dve razlagi pojma digitalizacija, ki sta v praksi največkrat interpretirani. Digitalizacija se v računovodstvu kaže na več načinov in ima tako prednosti kot slabosti.

1.1 Razvoj digitalizacije v računovodstvu

Digitalizacija je širok pojem, ki ga je težko natančno opredeliti. Lahko bi rekli, da si pojem vsak razlaga po svoje in se uporablja v več pomenih.

Prvi pomen digitalizacije se nanaša na pretvarjanje analognih podatkov v digitalno obliko. Torej gre za pretvorbo papirnih dokumentov, natisnjenih fotografij, zvokov v digitalne datoteke, ki omogočajo nadaljnjo elektronsko obdelavo. Običajno to dosežemo s skeniranjem fizičnih dokumentov ali fotografiranjem z mobilnim telefonom (I-SCOOP, brez datuma). V računovodstvu se omenjeni vidik digitalizacije kaže predvsem s skeniranjem dokumentacije, prejete v papirni obliki.

Drugi pomen digitalizacije zajema spremembe poslovnih procesov. S tega vidika o digitalizaciji govorimo, ko so digitalni podatki uporabljeni za avtomatizacijo poslovnih procesov. Uporaba digitalne tehnologije in digitaliziranih podatkov omogoča izboljšanje in preoblikovanje delovnih procesov z namenom ustvarjanja dodane vrednosti, ki jo predstavljajo informacije. Če v prvem primeru govorimo o sistemu digitalnih zapisov, ima pri drugem vidiku večjo vlogo uporaba teh zapisov za poenostavitev procesov (I-SCOOP, brez datuma). S tega vidika pa se digitalizacija v računovodstvu kaže z digitalno obdelavo digitaliziranih dokumentov. Programska oprema omogoča elektronsko knjiženje poslovnih dogodkov in neposredno uvažanje dokumentov v računovodski program, npr. bančnih izpiskov. Prav tako pa se počasi spreminja prejem dokumentacije, ki je zaradi elektronskega poslovanja prejeta v digitalni obliki.

V tej nalogi bom zaradi lažjega razumevanja uporabila pojem digitalizacija kot povezava obeh dveh pomenov. Če digitalizacijo opredelim na kratko, predstavlja pretvorbo podatkov na

papirnih dokumentih v digitalno obliko in digitalno predstavitev analognih zapisov z namenom avtomatizacije in poenostavitve delovnih procesov.

Največji vpliv ima digitalizacija v računovodstvu na vodenje poslovnih knjig. V preteklosti so se vodile z ročnimi vpisi v knjige, kar je vzelo veliko časa in prostora. Bilo je veliko podvojenih zapisov, ki jih je bilo tudi teže najti. Z razvojem strojne in programske opreme so se poslovne knjige začele voditi računalniško. V začetni fazi je bilo še vedno veliko računalniških datotek, ki so bile locirane na posamezne računalnike. Z razvojem tehnologije je bilo vedno več sinhronizacije datotek in vzpostavljanje programske opreme v računovodstvu (Kokošinek 2019). Tako se danes digitalizacija v računovodstvu kaže v dobro programsko podprtih računovodskih programih. Razvoj zunanjih elektronskih portalov (v nadaljevanju e-portali), kot so eDavki, SPOT, in razvoj digitalnega poslovanja Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS), Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) in Uprave za javna plačila (v nadaljevanju UJP) prav tako viša raven digitalizacije v računovodski dejavnosti. Prek omenjenih portalov je oddaja obračunov, zaključnih poročil in davčnih obračunov poenostavljena, saj so oddaje možne direktno iz računovodskega programa. Prav tako pa prihranek časa omogoča tudi elektronsko oddajanje vlog, prejemanje elektronskih bolniških listov (v nadaljevanju eBOL) in druga elektronska komunikacija z deležniki poslovnega procesa. Vedno več je programskih rešitev v oblaku, ki omogočajo opravljanje dela neodvisno od časa in lokacije. Različne aplikacije naročnikom računovodskih servisov omogočajo elektronsko posredovanje dokumentacije, dostop do podatkov računovodskega programa ter plačevanje obveznosti prek mobilne oz. spletne banke. Tako se v računovodstvu zmanjšuje delež papirne dokumentacije, saj je ta prejeta elektronsko. Tak način prejema dokumentacije vpliva tudi na knjiženje, ki je vedno bolj avtomatizirano. Programska oprema za optično prepoznavanje besedila poenostavlja knjiženje lažjih in ponavljajočih se poslovnih dogodkov. Digitalizacija se v računovodstvu kaže tudi v večji potrebi po informacijah, ki jih je z razvojem tehnologije lažje in hitreje pridobiti.

1.2 Prednosti digitalizacije v računovodstvu

Digitalizacija s svojim razvojem prinaša številne prednosti tako za računovodske servise kot tudi za njihove naročnike. Prva prednost je lažje vnašanje prejetih in izdanih računov v računovodski program. Posledično je delo opravljeno hitreje in z manj napakami, saj računovodje podatke iz računov ne vnašajo več ročno, ampak uporabljajo programsko opremo za optično prepoznavanje besedila, ki je že zelo izpopolnjena in natančno prepozna besedila iz dokumentov. Vnos računa tako poteka na naslednji način: računovodja prejme račun v elektronski obliki ali pa skenira račun, prejet v papirni obliki, nato s pomočjo čitalnika za optično prepoznavanje besedila račun potrdi, pregleda in evidentira v poslovno knjigo. Drugi način knjiženja je uvoz računa v program. To je mogoče v primeru, če je račun posredovan kot eRačun v XML-obliki. Vnašanje računov s pomočjo čitalnikov ali uvoza neposredno v računovodski program ob pravilnih nastavitvah odpravi podvajanje podatkov.

Druga prednost, ki jo omogoča digitalizacija, je boljša preglednost nad dokumentacijo. Ker so dokumenti hranjeni digitalno, jih je veliko lažje najti. Računovodski programi omogočajo, da se knjžbam doda skeniran račun kot slika dokumenta. V tem primeru lahko računovodja prek računovodskega programa in pripete slike dobi informacije, ki jih potrebuje pri delu. Pred to možnostjo je računovodja moral najprej poiskati številko računa v programu, nato pa ga poiskati v registratorju, kar vzame bistveno več časa. Takšen način poslovanja ima tudi okoljski vidik, saj spodbuja brezpapirno poslovanje. Pripomore k prihranku prostora, saj hramba registratorjev tudi iz prejšnjih poslovnih obdobj vzame veliko prostora. Za računovodske servise se znižajo stroški pisarniškega materiala, sredstva tako lahko namenijo posodabljanju in nadgrajevanju programske opreme. Prav tako se tudi naročnikom znižajo stroški pošiljanja, če dokumentacijo posredujejo v elektronski obliki.

Tretja prednost je lažja komunikacija računovodskega servisa z naročniki. Sodelovanje je pomembno z vidika pravilne obravnave poslovnih dogodkov ter pravočasno sprejetih poslovnih odločitev. Večina računovodskih programov omogoča oddaljen dostop do progama, ki naročnikom omogoča dostop do informacij, potrebnih za odločanje. Z oddaljenim dostopom je omogočeno tudi vnašanje določenih podatkov, ki jih kasneje potrdi računovodja.

Četrta prednost, ki jo lahko pripišemo razvoju digitalizacije, je lokacijska in časovna neodvisnost, saj lahko do podatkov dostopamo kadarkoli, neodvisno od lokacije. Prav tako zaposlenim v računovodskih servisih digitalizacija poslovnih procesov omogoča, da delo opravljajo od doma. Treba je zagotoviti optimalno delovno okolje s potrebno strojno in programsko opremo, ki ima možnost povezave z internetom. Obenem pa mora biti dokumentacija v elektronski obliki. V nasprotnem primeru je delo na daljavo v računovodski dejavnosti zelo oteženo.

Omenjene prednosti omogočajo večjo učinkovitost poslovnih procesov. Računovodski servisi lahko ponudijo bolj kakovostne računovodske storitve. Čas, katerega so pred uvedbo digitalnih rešitev porabili za vnašanje dokumentov, lahko sedaj porabijo za kontrole, vsebinska vprašanja svojih naročnikov, svetovanje in razvoj svojih storitev. S tem pripomorejo k razvoju računovodske dejavnosti kot celote.

1.3 Slabosti digitalizacije v računovodstvu

Kljub vsem pozitivnim stranem digitalizacije je treba izpostaviti nekaj slabosti, na katere morajo biti računovodski servisi pozorni ob prehodu na digitalne procese. Ena izmed najbolj perečih tem je zagotovo varnost podatkov, saj imajo računovodski servisi veliko pooblastil svojih naročnikov za dostop do različnih zunanjih e-portalov (FURS, AJPES), prek katerih oddajajo poročila, davčne obračune in vloge. Prav tako imajo dostop do informacij o poslovanju svojih naročnikov, ki niso namenjeni javnosti. Predstavniki zveze računovodskih servisov poudarja, da se z e-poslovanjem podjetja odpirajo navzven, s tem pa je povezano tudi večje tveganje za kibernetne zlorabe (Bizovičar 2020). Računovodje morajo biti pozorni na podatke,

ki jih prejema po elektronski pošti, saj prihaja do primerov s ponarejeno elektronsko pošto. Prav tako je treba primerno zaščititi podatke na strežnikih s šifriranimi gesli in tako preprečiti morebitno krajo ali izgubo podatkov. Podjetja se morajo zavedati, da se žal tehnologija zlorab širi celo hitreje kot teče razvoj digitalizacije, zato morajo poskrbeti za primerno zaščito (Bizovičar, 2020).

Druga slabost, ki spremlja razvoj digitalizacije v računovodstvu, je preseganje števila naročnikov, katerim računovodski servis lahko še ponudi kakovostno računovodsko storitev. Ker se s pomočjo digitalizacije poenostavljajo delovni procesi, lahko podjetje preseže svoje kapacitete. Do takega problema pride zaradi napačnega sklepanja, da lahko svoje stranke obravnavajo v krajšem času. V izogib tem primerom se priporoča, da računovodje del časa, ki ga prihranijo s hitrejšo obdelavo podatkov, namenijo svetovanju in se tako še bolj poglobijo v vsakodnevno poslovanje svojih naročnikov (Bizovičar, 2020).

Tretji izziv, s katerim se srečujejo računovodski servisi, je sam prehod na digitalne procese. Treba je vzpostaviti pravilen vrstni red delovnih aktivnosti in nastavitve programov, saj smo v nasprotnem primeru manj učinkoviti. Pri prehodu na digitalne procese morajo biti računovodski servisi pozorni tudi na raven digitalizacije svojih naročnikov. V praksi je opaziti, da mlada podjetja v polni meri sledijo razvoju digitalizacije in tako tudi s svojim računovodskim servisom poslujejo elektronsko. Naročnikom starejše generacije, ki so tik pred upokojitvijo, se v večini primerov prehod na digitalno poslovanje zaradi velik sprememb ne zdi smiseln. Zato običajno s takimi naročniki računovodski servisi poslujejo s papirnimi dokumenti po fizični pošti. Pri podjetjih, ki zaradi različnih razlogov ne želijo poslovati elektronsko, lahko računovodski servisi s skeniranjem sami digitalizirajo dokumentacijo (Viršek, 2017).

2 DIGITALIZACIJA PROCESOV V RAČUNOVODSTVU

Eden izmed segmentov digitalizacije je digitalizacija delovnih procesov, ki omogoča hitrejše, lažje in natančnejše opravljanje delovnih nalog. V računovodstvu se digitalizacija delovnih procesov kaže v razvoju računovodskih programov, zunanjih e-portalov ter programskih rešitev v oblaku. V poglavju bodo opisane značilnosti nekaterih računovodskih programov in e-portalov, ki jih računovodje največ uporabljajo pri delu.

2.1 Računovodski programi in zunanji e-portali

Računovodski programi so digitalna pridobitev, s katero sta se digitalizirali vodenje poslovnih knjig in računovodsko poročanje. Z njihovo pomočjo se je knjiženje poslovnih dogodkov predstavilo v digitalno okolje in tako omogočilo večjo preglednost, hitrejši proces knjiženja ter lažje iskanje napak.

2.1.1 Opal

Poslovni informacijski sistem Opal je naslednik sistema OpPIS, ki ga je razvilo podjetje Opal Informatika. Svoje rešitve je najprej razvijalo za računovodsko dejavnost, kasneje pa pričelo razvijati rešitve tudi za druge dejavnosti. Podjetje se je pred nedavnim priključilo enemu izmed vodilnih ponudnikov programskih rešitev Saop d. o. o. Opal je programska rešitev, ki omogoča podporo poslovanju različnih podjetij, ki poslujejo v različnih dejavnostih. Z njimi sodelujejo proizvodna, trgovska, gradbena, storitvena podjetja, računovodski servisi ter javne ustanove (Opal, 2022a).

Opalove rešitve so prilagojene dejavnosti podjetij. Največji delež (43 odstotkov) njihovih strank predstavljajo računovodski servisi, zato imajo razvitih veliko naprednih operacij in funkcij (Opal, 2022b). Program obsega več skupin modulov, ki podpirajo različna področja računovodstva. Modul davčne napovedi obsega funkcije izdelave davčnih obračunov in možnost direktne oddaje na eDavke. Modul glavna knjiga omogoča zbiranje knjižb iz drugih modulov in pripravo posameznih analiz, kot so bruto bilanca, dnevnik knjiženja, konto kartice, kompenzacije ipd. Modul osnovna sredstva omogoča vodenje registra osnovnih sredstev. Modul DDV knjige in evidence obsega obdelavo prejetih in izdanih računov ter zagotavljanje podatkov za oddajo obračuna DDV za FURS. Modul knjiga pošte omogoča pregled nad prejeto in izdano dokumentacijo, možnost skeniranja, ki ureja pregled nad prejeto dokumentacijo (Opal, 2022c). Na sliki 1 so prikazani drugi moduli sistema Opal. Za stranke imajo razvito tudi aplikacijo Opal Client, ki omogoča naročnikom računovodskih servisov vpogled in vnos podatkov, ki jih računovodje kasneje obdelajo in pripravijo ustrezne obračune (Opal 2022d).

Slika 1: Pregled modulov sistema Opal

Vir: Opal (2022b).

2.1.2 Vasco

Program Vasco je programska rešitev istoimenskega podjetja Vasco d. o. o., ki deluje od leta 1991. Glavna usmeritev podjetja je razvijanje programske opreme za trgovinsko in računovodsko dejavnost. Programske rešitve ponujajo zasebnikom, manjšim, srednjim, velikim podjetjem ter javnim subjektom (Vasco, 2022a).

Produkti, namenjeni računovodstvu, so razdeljeni v tri podsisteme, in sicer: finančno računovodski podsistem, kadrovski podsistem ter mobilne in spletne aplikacije. Finančno računovodski podsistem obsega module, kot so: knjiga prejetih faktur, glavna knjiga, potni nalogi, blagajna, osnovna sredstva, materialno knjigovodstvo in modul napoved, ki omogoča pripravo in oddajo zaključnih poročil. Kadrovski podsistem je sestavljen iz modulov: plače, kadrovske evidence, honorarji ter podjemne pogodbe (Vasco, 2022b). Spletna aplikacija Vasco Web in mobilna aplikacija mVasco sta programski rešitvi, ki omogočata naročnikom računovodskih servisov dostop do informacij ter vnos nekaterih podatkov za kasnejšo računovodsko obdelavo. Program računovodjem omogoča prijazno uporabniško izkušnjo, saj nastavljive bližnjice omogočajo dostop do pogosto uporabljenih funkcij in je tako mogoče program upravljati le s tipkovnico (Vasco, 2022c).

2.1.3 Pantheon

Program Pantheon je razvilo podjetje Datalab, ki že več kot 20 let svojim strankam ponuja programsko-informacijsko podporo. Programske rešitve so prilagojene velikosti podjetij in njihovi dejavnosti, saj podjetje svoje rešitve ponuja poslovnim subjektom, ki delujejo v različnih dejavnostih. Program je mogoče najeti ali kupiti. V primeru najema licence so podatki shranjeni v oblaku, v primeru nakupa licence so podatki shranjeni na strežniku in za uporabo ne potrebujemo internetne povezave (Datalab, 2022).

Za računovodstvo je razvit program Pantheon Accounting, ki vključuje vse glavne postavke za uspešno knjigovodstvo. Program omogoča enostavno upravljanje terjatev in obveznosti, hitro in učinkovito knjiženje poslovnih dogodkov s pomočjo prednastavljenega knjiženja. To je omogočeno prek sistema eKnjižbe, ki na skeniranem ali elektronskem dokumentu prepozna potrebne podatke, ki jih nato računovodja preveri in dokument poknjiži v glavno knjigo. Možno je tudi izvoziti in uvoziti različne podatkovne datoteke in neposredno oddati poročila in obračune za eDavke in AJPES. Prek modulov Pantheon Gostovanje in Pantheon Web Light naročniki sodelujejo s svojim računovodskim servisom tako, da imajo vpogled do informacij in možnost vnosa določenih podatkov (Datalab, 2022).

2.1.4 Spletni računovodski programi

Alternativa klasičnih računovodskih programov so tako imenovani spletni računovodski

programi, ki delujejo kot spletna aplikacija. Najbolj znana spletna programa sta Minimax podjetja Saop d. o. o., in Accounting Box, ki ga je razvilo podjetje Pronet Kranj.

Maljevac (2018) navaja naslednje prednosti spletnih računovodskih programov:

- program je nameščen na oddaljenem strežniku, kar pomeni, da je uporabniku ob prijavi na voljo najnovejša različica programa. Ponudnik programa namreč skrbi za nadgradnje in vzdrževanje programa;
- uporaba je mogoča od kjerkoli in kadarkoli. Do baze podatkov dostopata tako naročnik kot računovodski servis, kar omogoča večjo preglednost, usklajenost ter hiter pretok informacij, potrebnih za uspešno računovodenje;
- stroški programske opreme so nižji, saj se lahko do programa dostopa s katerekoli naprave z možnostjo internetne povezave. Prav tako uporabnik ne kupi licence za uporabo, ampak plačuje mesečni najem, v katerem so vključene vse nadgradnje, vzdrževanje, posodabljanja in podpora uporabnikom;
- ponudnik poskrbi tudi za samodejno uveljavljanje novih zakonskih sprememb in ažuriranje podatkov in tako zagotavlja usklajenost z zakonodajo;
- zagotovljena je varnost podatkov, saj so ti zaščiteni s številnimi šiframi in gesli ter varovani s požarnimi zidovi. Tako je onemogočen dostop do podatkov nepooblaščenim osebam. Prav tako ne more priti do izgube podatkov v primeru prenehanje delovanja računalnika, saj so podatki samodejno vsak dan shranjujejo na oddaljeni strežnik, do katerega dostopamo prek interneta.

Ključne slabosti tovrstnih programov so odvisnost od ponudnika storitev, nevarnost omrežnih napak, saj je brez omrežja program nemogoče uporabljati. Čeprav ponudniki zagotavljajo varnostne sisteme za podatke v oblaku, je dvom o nasprotnem še vedno prisoten.

2.1.5 Zunanji e-portali

K digitalizaciji računovodstva je pripomogel razvoj zunanjih e-portalov, ki računovodjem omogočajo oddajo in prejem dokumentov v elektronski obliki. Prav tako je izpolnjevanje obrazcev veliko lažje, saj jih mogoče izpolniti prek uporabniškega vmesnika neposredno iz računovodskega programa. Za oddajo dokumentov morajo računovodje imeti kvalificirano digitalno potrdilo, ki si ga pridobijo pri enem izmed ponudnikov digitalnih potrdil, npr. SIGEN-CA, HALCOM in Pošta Slovenije.

Prvi izmed nepogrešljivih e-portalov je portal eDavki, ki deluje v sklopu FURS. Je eden izmed portalov javne uprave, ki je bil razvit z namenom povečanja elektronskega poslovanja fizičnih in pravnih oseb s finančno upravo. Portal omogoča elektronsko izpolnjevanje in oddajo davčnih obrazcev ter vlog, vpogled v že oddane dokumente prek davčne kartice, prenos podatkov iz računovodskega programa ter pooblašcanje oseb za dostop do portala (eDavki, brez datuma).

Drugi e-portal je portal slovenska poslovna točka, bolj znan kot SPOT. Prek njega je mogoče registrirati podjetje, prijaviti spremembe podatkov ter oddati vlogo za ureditev socialnih zavarovanj za zaposlene. Poleg omenjenih storitev je portal SPOT za računovodje pomemben z vidika pridobitve eBOL in oddaje zahtevka za refundacijo nadomestila plače, ki jih potrebujejo za obračun plač (SPOT, 2021). Od 1. februarja 2020 je do bolniških listov mogoče dostopati le prek portala SPOT. V določenih izjemah, ko zavarovanci nimajo pravne podlage za uporabo portala, je možno pridobiti tiskani izpis eBOL (ZZZS, brez datuma). Računovodje do omenjenih dokumentov dostopajo prek portala ali pa prek uporabniških vmesnikov, ki so integrirani v računovodski program in tako omogočajo neposreden uvoz dokumentov.

Tretji e-portal, ki se za zdaj uporablja le pri poslovanju s proračunskimi uporabniki, je portal UJP. Prek njega je mogoče izdajati eRačun, ki ima predpisno obliko in ga je mogoče uvoziti v računovodski program. Zakonodaja določa, da je izdajanje računov v obliki eRačunov nujno le za poslovanje z javnimi inštitucijami, medem ko za poslovanje z drugimi pravnimi in fizičnimi osebami ne določa načina izdajanja računov. Ker ima izdajanje računov v elektronski obliki kar nekaj prednosti, se spodbuja, da se računi posredujejo vsaj v PDF-obliki.

Prvotni namen uvedbe e-portalov je poenostavitev procesov oddaje obrazcev in vlog ter povišanje ravni digitalizacije pri izmenjavi dokumentov s FURS in drugimi javnimi inštitucijami. Naročniki računovodskih servisov lahko obračune oddajajo sami, vendar običajno za to pooblastijo svoj računovodski servis. Nihče nima možnosti izbire načina oddaje obračunov, zahtevkov za refundacijo nadomestila plače in pridobitev bolniških listov, saj lahko dokumente oddajajo in prejemajo le elektronsko prek portalov eDavki in SPOT. Pri izdajanju eRačunov imajo oboji možnost izbire, saj je slednje zakonodajno predpisano le za poslovanje s proračunskimi uporabniki. V gospodarstvu se izdajanje eRačunov počasneje razvija. Kljub temu pa se zaradi prednosti, ki jih ima poslovanje z eRačunom, vedno več podjetij odloča za izdajanje računa v tej obliki.

Prednosti, ki jih ima uporaba e-portalov, so prihranek časa in zmanjšanje nekaterih stroškov. Integracija računovodskih programov z zunanjimi e-portali omogoča, da so davčni obrazci za obračune oddani hitreje in laže, saj ni več ročnega izpolnjevanja obrazcev. Izvoz datotek iz računovodskih programov na zunanje e-portale omogoča, da računovodja podatke le preveri, saj mu jih ni treba znova vnašati. Enako velja tudi pri uvozu datotek v računovodski program, npr. eBOL. Druga prednost je povečanje brezpapirnega poslovanja, ki zmanjšuje stroške papirja. Zmanjšajo se tudi stroški pošiljanja, saj vlaganje dokumentov poteka elektronsko.

2.2 Primerjava računovodskih programov z vidika digitalizacije

V tem podpoglavju bom med seboj primerjala računovodske programe Vasco, Opal, Pantheon in spletni računovodski program Minimax. Primerjala jih bom z vidika digitalizacije, in sicer na podlagi naslednjih parametrov:

- možnost dostopa do programa;
- način uvoza in izvoza podatkov;
- možnost integracije z zunanjimi e-portali FURS, AJPES in uvoz eBOL;
- obdelava eRačunov;
- možnost vzpostavitve kanala za elektronski prejem dokumentacije;
- brezpapirno poslovanje: skeniranje in možnost e-hrambe;
- oddaljen dostop za naročnike računovodskega servisa.

Iz tabele 1 je razvidno, da izbrani računovodski programi z vidika digitalizacije ponujajo enake možnosti. Prav tako ni vidne velike razlike med namiznimi računovodskimi programi in spletnim računovodskim programom. Dostop do programov je pri računovodskih programih Vasco, Opal in Pantheon mogoč z inštalacijo v lokalno omrežje na strežniku podjetja. Spletni računovodski program Minimax je dostopen prek spleta s katerekoli naprave z internetno povezavo. Pomemben dejavnik digitalizacije je elektronsko sodelovanje računovodskega servisa s svojimi naročniki. Kot prikazuje tabela 1, vsi od navedenih računovodskih programov omogočajo oddaljen dostop do programa prek aplikacij, ki omogočajo vpogled v podatke in njihov vnos. Prav tako vsi programi spodbujajo in s funkcijami omogočajo brezpapirno poslovanje. Kot sem že omenila, je to doseženo z aplikacijami za elektronsko izmenjavo dokumentacije, ki zagotavljajo, da računovodski servis dokumentacijo prejme v digitalni obliki. Vsi računovodski programi omogočajo tudi pripenjanje slik dokumentov v primeru njihovega skeniranja. Brezpapirno poslovanje vključuje tudi elektronsko hrambo dokumentov. Računovodski program Pantheon omogoča hrambo dokumentacije v elektronski obliki prek modula eDokumentacija. Drugi računovodski programi to funkcijo omogočajo prek zunanjih ponudnikov, kot so bizBox, Mikrocop in Soft.

Uvozi in izvozi podatkov omogočajo lažje izvajanje analiz, vnašanje podatkov v program ter komunikacijo z naročniki, FURS, AJPES ter drugimi deležniki. Kot je razvidno iz tabele 1, vsi izbrani računovodski programi omogočajo uvoz podatkov v obliki XML, ki olajša knjiženje, npr. bančnih izpiskov, saj podatkov ni treba vnašati ročno, temveč jih je treba le preveriti in določiti konte. Izvoz podatkov izbrani računovodski programi omogočajo v oblikah XML, PDF in Excel. Izvoz podatkov v obliki XML olajša delo s portalom eDavki ter komunikacijo z naročniki. Izvoz plačilnih nalogov v obliki XML in njihovo posredovanje naročnikom omogoča, da jih uvozijo v svojo spletno banko in tako plačajo svoje obveznosti, npr. prispevke za socialno varnost. Izvoz podatkov v Excel računovodjem omogoča izvajanje analiz in grafično predstavitev podatkov poslovanja. Računovodje izvažajo podatke v obliki PDF v primeru priprave zaključnih poročil, pri posredovanju računov in reševanju odprtih zadev naročnikov, npr. neporavnane obveznosti, odprte terjatve, nejasni stroškovni nosilci ipd. Omenjene značilnosti pripomorejo, da so izbrani računovodski programi povezljivi s portali eDavki, AJPES ter imajo možnost uvoza eBOL in eRačuna. To je mogoče z uporabniškimi vmesniki in prek datotek XML, prek katerih računovodski programi zaznavajo podatke.

Tabela 1: Prikaz primerjave izbranih računovodskih programov

	Vasco	Opal	Pantheon	Minimax
Možnost dostopa	Lokalno omrežje	Lokalno omrežje	Lokalno omrežje	Prek spleta
Uvoz podatkov	XML	XML	XML	XML, Excel
Izvoz podatkov	XML, PDF, Excel	XML, PDF, Excel	XML, PDF, Excel	XML, PDF, Excel
Možnost integracije s FURS, AJPES in uvoz eBOL	da	da	da	da
eRačun	da	da	da	da
Elektronski prejem dokumentacije	e.vasco.si	Opal.web	Pantheon Web Light	Prek dovoljenja v programu ali prek BizBox
Brezpapirno poslovanje	da	da	da	da
Oddaljen dostop za naročnike računovodskega servisa	Vasco Web	Opis Client	Pantheon Gostovanje in Pantheon Web Light	Prek dovoljenja v programu

Vir: lastno delo.

3 VPLIV COVIDA-19 NA RAZVOJ DIGITALIZACIJE RAČUNOVODSTVA

Na razvoj digitalizacije podjetja vplivajo tako zunanji kot notranji dejavniki. Med zunanje dejavnike spada poslovno okolje, v katerem posluje podjetje. Digitalizacija namreč poenostavlja procese in olajša komunikacijo med deležniki, kar pa je v računovodski dejavnosti zelo pomembno. Računovodski servisi, ki digitalizaciji ne pripisujejo velikega pomena, so tako prisiljeni, da svoje procese čim bolj digitalizirajo, ker so v nasprotnem primeru manj stroškovno učinkoviti in posledično manj konkurenčni. Med zunanje dejavnike lahko štejemo tudi pandemijo covid-19, ki je pospešila razvoj digitalizacije tudi v računovodski dejavnosti. Notranji dejavniki, ki spodbujajo razvoj digitalizacije, so optimizacija stroškov, poenostavitev procesov in hitreje opravljene delovne naloge. Uvajanje digitalnih rešitev povečuje produktivnost in pripomore, da zaposleni lažje in učinkoviteje opravljajo svoj delovne naloge. Na računovodsko dejavnost ima digitalizacija velik vpliv, zato bo njen razvoj vplival na razvijanje računovodske dejavnosti in na poklic računovodje v prihodnosti.

3.1 Vpliv covid-19 na digitalizacijo v računovodstvu

Pandemija covid-19 je vplivala na vsa področja našega življenja. Tudi gospodarstvo ni bilo izjema, saj je njen vpliv dodobra pretresel dobavne verige, ponujanje storitev ter opravljanje

dejavnosti zaradi zaprtja. Na udaru so bile predvsem storitvene dejavnosti, ki so zaznale precejšen upad prihodkov, hkrati pa je marsikatero storitveno podjetje moralo spremeniti način ponujanja storitev strankam. Razvoj digitalizacije poslovnih procesov, ki smo mu priča v zadnjih letih, je vse hitrejši. Pandemija covid-19 ga je še pospešila, saj so bila podjetja, ki do pandemije covid-19 niso poslovala elektronsko, primorana svoje poslovanje postaviti v digitalno okolje. Izredne razmere v preteklih dveh letih so spodbudile razvoj elektronskega poslovanja. Pretekli dve leti sta poudarili pomembnost elektronskega poslovanja in podjetjem pokazali, kako nestabilne so lahko razmere v gospodarstvu.

Računovodski servisi so v obdobju pandemije covid-19 poleg obstoječega dela morali interpretirati in svojim naročnikom pojasnjevati zakonodajo, ki je bila sprejeta za pomoč gospodarstvu v izrednih razmerah. Podjetja so se v tem obdobju skoraj povsem zanašala na svoje računovodje, v smislu kdaj so upravičeni do določenih pomoči in kdaj ne. Računovodje so se tako globlje vpletli v vsakodnevno poslovanje podjetij svojih naročnikov in postali pomemben člen pri podpori poslovanja in svetovanju v poslovnih odločitvah. Ves pretok informacij in povečanje vsebinske vpletenosti računovodij je zagotovo omogočila napredujoča digitalizacija, ki je računovodjem omogočila, da so podatke poslovanja svojih naročnikov obdelali bistveno hitreje in natančneje. Hitrejše obdelavo dokumentacije je omogočilo povečano izdajanje eRačunov, ki počasi prodira tudi v zasebni sektor. Računovodski servisi v osnovi poslujejo elektronsko, saj morajo državnim organom, kot sta FURS in AJPES, poročila in obračune oddajati v elektronski obliki. Zaradi prednosti, ki jih prinaša digitalizacija, si računovodski servisi prizadevajo za digitalizacijo procesov pri svojih naročnikih. Tako bodo svoje delo opravili učinkoviteje in ponudili kakovostno računovodsko storitev (Viršek, 2022).

Zaradi pandemije covid-19 se je spremenil način dela, saj je večina zaposlenih delala od doma. Delo od doma zahteva dokaj visoko digitaliziranost podjetja, saj je za tovrsten način dela potrebna strojna in programska oprema, ki omogoča optimalno delo na daljavo. Zaposleni v računovodskih servisih so tako obdelovali elektronsko prejeto dokumentacijo. Hkrati pa so posamezni delavci kljub situaciji bili prisotni v pisarni, da so digitalizirali dokumentacijo, prejeto v papirni obliki (Bizovičar, 2020). Prehod na delo od doma je bil lažji za servise, ki so že pred pandemijo covid-19 v veliki večini s svojimi naročniki poslovali elektronsko. Delo od doma je v tem obdobju za računovodske delavce predstavljalo velik izziv, saj se vseh opravil ne more opraviti na daljavo. Večina je imela šoloobvezne otroke, ki so se prav tako šolali od doma. To je tudi otežilo delo računovodjem, saj računovodski poklic zahteva veliko zbranost. Zato so morali zaposleni dobro razporediti svoj čas, da so kakovostno opravili svoje delovne naloge (Viršek, 2022). Manjši računovodski servisi in tisti, ki so imeli delovne procese manj digitalizirane, so delo opravljali običajno v pisarnah. Ne glede na način dela, je glavno težavo v obdobju pandemije covid-19 predstavljala velika odsotnost zaposlenih zaradi karantene. Pandemija covid-19 je tako pospešila zavedanje, da ima digitalizacija v računovodstvu pomembno vlogo.

3.2 Poklic računovodje v prihodnosti

Digitalizacija s svojim hitrim razvojem ne vpliva samo na računovodski poklic, temveč tudi na druge poklice. V zadnjih letih se počasi oblikujejo trendi, v smeri katerih se razvija računovodski poklic. Glavni vpliv digitalizacije je zagotovo sprememba vloge računovodje v smeri svetovalca in podpore pri sprejemanju poslovnih odločitev.

Prvi trend, ki ga je mogoče zaznati, je vse večja avtomatizacija. Po nekaterih raziskavah naj bi se avtomatiziralo kar 90 odstotkov računovodskega dela (Žemva, 2019). Predvidevanje o tako velikem deležu avtomatizacije je posledica, da računovodje danes ogromno časa namenijo opravljanju rutinskih del. Knjiženje poslovnih dogodkov podjetja že danes poskušajo avtomatizirati, zato se bo v prihodnosti ta delež bistveno povečal. Digitalizacija pripomore k večji učinkovitosti in prihranku časa, ki ga računovodje lahko namenijo kompleksnejšim postopkom, davčnemu svetovanju in podpori svojim naročnikom (Žemva, 2019). Povečanje avtomatizacije v računovodstvu omogoča razvoj umetne inteligence, ki bo v prihodnosti imela veliko vlogo pri avtomatizaciji knjigovodskih del in izvajanju analiz poslovanja podjetij. Kljub temu bo človeški dejavnik v prihodnosti ostal pomemben, saj umetna inteligenca ne bo opravila vseh nalog. Tukaj je treba omeniti kompleksno, spreminjajočo se zakonodajo, zaradi katere bo umetna inteligenca bistveno manj učinkovita. Podjetja poslujejo vedno bolj globalno, zato morajo upoštevati predpise različnih držav. Strojno učenje teže izvaja vsebinske povezave zaradi česar bo treba izvajati kontrole, ki bodo zagotovile kakovostno računovodsko obravnavo poslovnih dogodkov (Najjar, 2019).

Drugi trend je spreminjanje vloge računovodje. Če danes večino časa porabi za knjigovodstvo, pripravo poročil in davčnih obračunov, bo v prihodnosti zaradi avtomatizacije določenih del imel večjo vlogo pri svetovanju in podpori svojim naročnikom. Tako se bo spremenila tudi struktura ponujenih storitev, saj bodo naročniki od svojega računovodstva pričakovali več kot le obdelavo dokumentacije, pripravo poročil in davčnih obračunov. V prihodnosti je pričakovati, da številni podjetniki ne bodo več pripravljene v taki meri kot danes plačevati rutinskih računovodskih storitev, kot so ročni vnosi dokumentacije in njeno arhiviranje v regulatorjih. Podjetniki se namreč zavedajo, da se z razvojem tehnologije knjigovodska obdelava dokumentacije avtomatizira. Zaradi lažje obdelave in dostopa do velikega števila informacij bodo računovodje svojim naročnikom na podlagi analiz poslovanja lahko ponudili storitve davčnega in poslovnega svetovanja ali kašne druge oblike podpore pri poslovanju (GZS, 2016).

S prejšnjim trendom je povezan tudi naslednji trend, ki ga je mogoče pripisati razvoju digitalizacije računovodstva. Za kakovostno svetovanje in podporo pri odločanju je potrebno določeno znanje, ki ga je treba nadgrajevati. Računovodje bodo v prihodnosti poleg dobrega računovodskega znanja morali razviti tudi druge veščine. Poleg digitalne pismenosti so to še veščine komuniciranja, analiziranja, kritičnega mišljenja in sodelovanja. Razvijanje omenjenih veščin računovodji omogoča razumevanje ozadja naročnikovega podjetja in njegovega

poslovanja v panogi. Prav tako dobre analitične in komunikacijske sposobnosti računovodjem pomagajo, da iz oblice podatkov izluščijo pravo informacijo in jo na razumljiv način predstavijo naročniku. Za ustrezno in kakovostno svetovanje je pomembno tudi sodelovanje z vsemi deležniki, ki lahko zagotovijo tako finančne kot nefinančne informacije. Te so potrebne za dobro razumevanje naročnikovega poslovnega okolja (Boyar, 2019).

Zgoraj opisani trendi opredeljujejo tri področja, na katera bo imel razvoj digitalizacije v računovodstvu največji vpliv. To so knjigovodstvo, struktura ponujenih storitev računovodskih servisov in veščine računovodij, ki bodo v prihodnosti imeli še večjo vlogo kot danes. Zaradi avtomatizacije in umetne inteligence je pričakovati, da se bo obseg knjigovodskih del z ročnim vnašanjem podatkov bistveno zmanjšal. Vse večje potrebe naročnikov po informacijah računovodskim servisom dajejo priložnost, da v prihodnosti razvijejo svoje storitve v smeri svetovanja. Naročniki se že danes na računovodje obračajo po nasvete s področij davčne zakonodaje, finančnega načrtovanja, oddajanja vlog za koriščenje subvencij ipd. Za kakovostno svetovanje v prihodnosti bodo računovodje poleg dobrega računovodskega znanja morali imeti razvite tudi veščine komuniciranja, vodenja, kritičnega mišljenja, predvidevanja, digitalne pismenosti in fleksibilnosti.

4 RAZVOJ DIGITALIZACIJE V IZBRANEM RAČUNOVODSKEM SERVISU

Razvoj digitalizacije v računovodstvu bom predstavila na primeru izbranega računovodskega servisa. Odločila sem se, da bom podatke pridobila s pomočjo razgovora, ki sem ga opravila z vodjo računovodskega servisa. Zastavila sem mu približno deset vprašanj, ki sem jih razdelila v dva sklopa. Prvi zajema razvoj digitalizacije delovnih procesov, drugi pa razvoj digitalizacije računovodenja. Najprej bom na kratko predstavila izbrani računovodski servis, nato bom opisala njegov razvoj digitalizacije v računovodstvu in predstavila pogled vodje izbranega računovodskega servisa na vpliv digitalizacije v računovodstvu na računovodski poklic v prihodnosti.

4.1 Predstavitev podjetja

Izbrano podjetje je manjši računovodski servis s tremi redno zaposlenimi osebami. Poslovati je začel leta 2010, in sicer kot samostojni podjetnik. Od druge polovice leta 2019 servis posluje kot družba z omejeno odgovornostjo. Računovodski servis se je v prvih letih počasi in previdno razvijal ter gradil dobre temelje za razvoj dejavnosti v prihodnje. Z leti je servis postal prepoznaven po dobrih računovodskih storitvah, ki temeljijo na strokovnosti, natančnosti, dobri dosegljivosti ter dobri odzivnosti v trenutkih, ko podjetniki potrebujejo prave informacije za poslovne odločitve.

Trenutno računovodski servis opravlja storitve za nekaj manj kot sto podjetij. Za nekatere vodi računovodstvo redno, za nekatere zgolj po potrebi – enkrat ali večkrat letno, za določene

opravlja zgolj računovodsko svetovanje takrat, ko ga potrebujejo. V poslovnem letu 2021 je računovodski servis dosegel približno 185.000 evrov prihodkov od opravljenih storitev, od katerih je ustvaril približno 20 odstotkov čistega dobička, ki ga podjetje vedno nameni za nadaljnji razvoj in širitev dejavnosti. Razloga za rast prihodkov v računovodskem servisu sta dva: rast obsega poslovanja obstoječih strank in pridobivanje novih strank. Prihodki so skozi preteklih deset let rasli povprečno približno za 15 odstotkov letno, včasih nekoliko več, včasih nekoliko manj. Na leto ali dve pa se je ekipa razširila za novega člana.

Cilj izbranega računovodskega servisa je izvajati dobre računovodske storitve, ki slovijo po kvaliteti, strokovnosti, hitri odzivnosti in dobri dosegljivosti. Ekipa je ravno prav mlada, da jim razvoj sodobne tehnologije ni tuj, hkrati pa ima precej izkušenj, da lahko rešuje tudi tiste malce bolj zahtevne težave svojih naročnikov.

4.2 Razvoj digitalizacije procesov

V izbranem računovodskem servisu se zavedajo pomembnosti digitalizacije, zato že od ustanovitve stremijo k digitalizaciji poslovnih procesov in elektronskemu poslovanju s svojimi naročniki. Podjetje posluje približno 12 let, že takrat je bila v računovodstvu prisotna digitalizacija. Na trgu so tedaj že obstajali dobro podprti računovodski programi, ki so bistveno zmanjšali obseg ročnega dela. Razvoj digitalizacije delovnih procesov je bilo zaznati tudi na področju oddaje davčnih obračunov in poročil. Zaradi slabše digitalne podprtosti javne uprave je bilo v preteklih letih več ročnega izpolnjevanja obrazcev. Tovrstna praksa se je bistveno zmanjšala s sprejetjem ustrezne zakonodaje in uvedbo zunanjih e-portalov, prek katerih danes računovodje oddajajo davčne obračune in poročila (npr. eDavki, portal AJPES, statistični uradi). Razvoj digitalizacije delovnih procesov je opaziti tudi v prejemu in obdelavi dokumentacije. V izbranem računovodskem servisu menijo, da bo prejete dokumentacije v papirni obliki in njenega kasnejšega skeniranja vedno manj, saj gre razvoj v smeri elektronskega prejema in obdelave dokumentacije.

Glavni razlogi, zaradi katerih v izbranem računovodskem servisu digitalizirajo procese, so optimizacija delovnih procesov za zaposlene, možnost dostopa do podatkov za naročnike ter zagotavljanje kakovostne računovodske storitve. V izbranem računovodskem servisu so poslovne procese digitalizirali s pomočjo naslednjih rešitev:

- skupen delovni prostor na spletnem strežniku, na katerem deluje tudi računovodski program, omogoča dostop zaposlenih do skupnih podatkov. To pomeni, da so datoteke in računovodski program inštalirani na strežniku, ne na posameznih računalnikih zaposlenih. Z omogočenim dostopom do strežnika lahko naročniki in zaposleni do podatkov dostopajo od kjerkoli in kadarkoli. Tako v izbranem računovodskem servisu naročnikom omogočajo dostop do podatkov, zaposlenim pa možnost opravljanja dela od doma v primeru izrednih okoliščin;

- računovodski program, ki je dobro računovodsko podprt, omogoča oddaljen dostop za naročnike in zaposlene ter sledi digitalizaciji procesov – pripenjanje skeniranih dokumentov h knjižbam in obdelava dokumentacije, ki jo naročniki posredujejo prek aplikacije za elektronsko posredovanje dokumentacije;
- aplikacija za projektno vodenje omogoča spremljanje procesa dela za posameznega naročnika in jo v računovodskem servisu uporabljajo za vse naročnike. Tako so na enem mestu zbrane vse informacije o računovodski obravnavi posameznega naročnika;
- aplikacija za časovno merjenje omogoča spremljanje trajanja opravljanja nalog za posameznega naročnika. Tudi to aplikacijo uporabljajo za vse naročnike. Prvi razlog za to je spremljanje trajanja opravljanja nalog, drugi razlog je povezan s ceno računovodskih storitev, saj nekaterim naročnikom storitev zaračunajo na podlagi števila opravljenih ur.

V izbranem računovodskem servisu stremijo tudi k digitalizaciji sodelovanja z naročniki. V ta namen so si pri izbiri programske opreme želeli računovodski program v oblaku, do katerega bi imeli dostop tudi naročniki, vendar so se odločili za računovodski program, ki so ga naknadno namestili na spletni strežnik. Dostop do programa naročnikom omogočajo prek strežnika ali drugih aplikacij, ki jih ponuja ponudnik računovodskega programa. Hkrati tudi pri izbiri druge opreme, kot so tiskalniki in skenerji, izbirajo opremo, ki se lahko poveže v omrežje. S tem je omogočeno, da imajo vsi zaposleni dostop do tiskanja in skeniranja.

Na raven digitalizacije v izbranem računovodskem servisu vplivajo potrebe njihovih naročnikov, ki se delijo v dve skupini. Prva skupina so naročniki, ki si z digitalnim poslovanjem želijo optimizirati poslovne in računovodske procese. V drugi skupini pa so naročniki, ki se tega otepajo ali svojih procesov zaradi določenih razlogov ne želijo digitalizirati. V izbranem računovodskem servisu so v večini primerov poslovne in računovodske procese digitalizirali zaradi potreb svojih naročnikov in ker želijo biti v koraku s časom.

Digitalizacija delovnih procesov, kot so knjiženje poslovnih dogodkov, prejem in obdelava dokumentacije, oddajane davčnih obračunov, komunikacija z naročniki, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZZZS), FURS, AJPES, optimizira delo zaposlenih, ki delo opravljajo lažje in učinkoviteje. Zaradi digitalizacije se zmanjša podvajanje dela, lažje najdejo napake in boljši je pregled nad dokumenti. Elektronska komunikacija z deležniki poslovanja omogoča hitrejšo pridobivanje potrebnih podatkov. Aplikacija za projektno vodenje omogoča zapis posebnosti knjiženja poslovnih dogodkov posameznega naročnika, morebitnih odprtih zadev, mesečnih opravil ter spletno komunikacijo. Aplikacija olajša delo tudi v primeru nadomeščanj ali nove zaposlitve, ko nov sodelavec ne pozna specifik posameznega naročnika in procesa dela. Digitalizacija poslovnih procesov zmanjšuje tudi podvajanje dela, saj omogoča samodejno sinhronizacijo datotek in programov. Hkrati tudi delo časovno optimizira, saj so določena opravila opravljena hitreje, npr. knjiženje poslovnih dogodkov. V izbranem računovodskem servisu spodbujajo udeležbo zaposlenih pri podajanju novih idej za še boljšo optimizacijo delovnih procesov.

4.2 Razvoj digitalizacije računovodenja

Komunikacija z naročniki, prejem dokumentacije in podajanje povratnih informacij naročnikom so ključni segmentni, ki vplivajo na razvoj digitalizacije računovodenja. Seveda je pri tem ključna tudi programska oprema, ki ne prinese velike dodane vrednosti, če naročnik svojo dokumentacijo pošilja v papirni obliki. Izbrani računovodski servis tovrstne primere obravnava na dva načina: prvi je, da dokumentacijo vnesejo ročno, drugi pa, da dokumente v papirni obliki sami pretvorijo v elektronsko obliko s skeniranjem in jo v nadaljevanju obdelajo elektronsko. Slednja možnost je v nekaterih primerih celo slabša od prve, saj se lahko porabi več časa kot pri ročnem vnosu.

Delež naročnikov, ki izbranemu računovodskemu servisu dokumentacijo posredujejo elektronsko, je približno 60-odstoten. Naročniki svojo dokumentacijo posredujejo na dva načina. Prvi način je po klasični elektronski pošti, ko posredujejo dokumentacijo običajno v PDF-obliki. Drugi način je po vzpostavljeni poti za elektronsko dostavo dokumentacije v obliki, ki omogoča nadaljnjo elektronsko obdelavo, npr. uvoz v računovodski program. V izbranem računovodskem servisu pričakujejo, da se bo tako delež elektronsko prejete dokumentacije kot delež prejete dokumentacije po točno določenih digitalnih poteh povečal.

Način, kako naročniki dostavljajo dokumentacijo, je velikokrat odvisen od starosti lastnikov in dejavnosti, v kateri poslujejo. V izbranem računovodskem servisu opažajo, da se manj digitalno večji naročniki in tisti, ki poslujejo v obrtniški dejavnosti, bolj oklepajo klasičnega posredovanja dokumentacije. Veliko lažje digitalno poslovanje sprejmejo mlajše generacije in podjetniki, ki se ukvarjajo z digitalnimi storitvami, kot so računalništvo, svetovanje in prodaja prek spleta. Ti so že tako vpeti v digitalni svet, da jim je elektronsko poslovanje postalo samoumevno. V izbranem računovodskem servisu je delež dokumentacije prejet v papirni obliki po pošti in z osebno dostavo približno 30-odstoten. Ker so to naročniki z manjšim obsegom dokumentacije, izbrani računovodski servis izbiro načina posredovanja dokumentacije prepusti njim.

Prejem dokumentacije v elektronski obliki omogoča premik v avtomatizirano knjiženje poslovnih dogodkov. V izbranem računovodskem servisu večino prejete dokumentacije poknjžijo z ročnim vnašanjem v računovodski program. Pričeli so uvajati elektronsko knjiženje s programsko opremo za optično prepoznavanje besedila. Prehoda niso izvedli pri vseh naročnikih, ampak so izbrali le nekatere, glede na kompleksnost in obseg njihove dokumentacije. Opažajo, da je knjiženje s programsko opremo za optično odčitavanje najboljše pri strankah, ki imajo veliko prejetih računov in podoben sistem njihovega knjiženja. Nasprotno pa je sistem manj učinkovit pri strankah z manjšim obsegom prejetih računov, pri knjiženju katerih je treba upoštevati posebnosti poslovanja. Kljub učinkovitosti sistema pri knjiženju večjega obsega prejetih računov v izbranem računovodskem servisu opažajo, da je v primeru nepravilno nastavljenih nastavitev programske opreme učinek ravno nasproten od pričakovanega. Porabi se več časa za izvajanje kontrole in iskanje nepravilnih vnosov. Prav

tako je ob velikem obsegu dokumentacije smotno, da se z naročniki dogovorijo o tedenskem pošiljanju dokumentacije. Tako se ta obdela sproti, ne ob koncu, tik pred oddajo mesečnih davčnih obračunov.

Digitalizacija v računovodstvu je mogoča z razvojem računovodskih programov in zunanjih e-portalov, ki omogočajo oddajo obračunov in poročil ter dostop do informacij, potrebnih za vodenje poslovnih knjig. V izbranem računovodskem servisu so izbrali dobro podprt računovodski program, ki se je skozi leta nadgrajeval, ni pa izgubil osnovne funkcije, in sicer vodenja poslovnih knjig. V zadnjih letih je razvoj računovodskih programov sledil razvoju digitalizacije. Tako sedaj omogočajo pripenjanje slikovnih datotek, neposreden uvoz dokumentov in možnost povezovanja z zunanjimi e-portali. V izbranem računovodskem servisu ugotavljajo, da je danes na trgu veliko kakovostnih samostojnih programov. Prav tako so mnenja, da je še veliko prostora za nadgradnjo v smeri njihove medsebojne povezljivosti. Opažajo, da se v zadnjih letih tudi v Sloveniji razvoj programske opreme pomika v smeri njihove medsebojne povezljivosti in medsebojne komunikacije po spletu. Po mnenju vodje izbranega računovodskega servisa je pogled na to področje v tujini bistveno drugačen, saj razvijalci programske opreme že ob razvijanju razmišljajo, kako med seboj povezati čim več programov.

Od zunanjih e-portalov v izbranem računovodskem servisu največ uporabljajo portal eDavki. Z uvedbo portala so se davčni obračuni začeli oddajati v digitalni obliki. Tako ni več podvajanja, ročnega izpolnjevanja in pošiljanja obrazcev. Prednost je tudi sinhronizacija portala z računovodskim programom, kar pomeni, da se obrazec avtomatsko prenese na portal. Računovodja ga tako le preveri in odda. Poleg omenjenih prednosti v izbranem računovodskem servisu menijo, da bi bili lahko portali manj kompleksni. Tako bi zagotavljali boljše uporabniško izkušnjo.

Portal SPOT v izbranem računovodskem servisu uporabljajo priložnostno. Pri pridobivanju elektronskih bolniških listov opažajo slabšo razvitost, portala zaradi katere se pri obračunu plač srečujejo s težavami. Oteženo je pridobivanje ustreznih bolniških listov ter osnov za obračun refundacij. Velikokrat se tudi zgodi, da zaradi manjkajočih ali napačnih podatkov ZZZS zavrača poslane obrazce. Računovodje skušajo podatke pridobivati s komunikacijo z vsemi deležniki, kot so ZZZS, FURS, vendar potrebnih podatkov kljub temu včasih ne dobijo. Digitalizacija bi lahko na tem področju omogočila vzpostavitev kanalov, ki bi računovodjem omogočili dostop do podatkov za obračun plač in refundacij.

Elektronsko izdajanje računa v obliki eRačuna je v javnem sektorju predpisano z zakonodajo. V gospodarstvu se tovrstna praksa še ni dobro razvila, zato v izbranem računovodskem servisu upajo, da se bo to v prihodnje spremenilo. Razloga za to sta predvsem lažje vodenje in knjiženje dokumentacije. Standardizirana oblika eRačuna namreč omogoča lažjo nadaljnjo digitalno obdelavo v računovodskem programu.

Do programske opreme v izbranem računovodskem servisu zaposleni dostopajo prek strežnika. Njegovo uporabo jim omogočajo zunanji izvajalci, ki skrbijo za posodobitve programske opreme, dostop do strežnika, varnostne kopije ter varnost pred vdori nepooblaščenih oseb. Prav tako se na zunanje izvajalce obrnejo v primeru večjih programskih in tehničnih težav.

V izbranem računovodskem servisu menijo, da bo razvoj digitalizacije v računovodstvu šel v smeri povezljivosti programov in digitalnega prejema dokumentacije, ki bo prejeta v standardiziranih oblikah in po točno določenih elektronskih poteh. V tem primeru bo knjiženje dokumentacije veliko hitrejše in z manj napakami. Zaradi razvoja digitalizacije se bo spremenila tudi vloga računovodje, ki ne bo več večino svojega delovnega časa namenil knjigovodstvu, temveč bo v ospredju digitalna obdelava dokumentacije, kontrola vnesenih podatkov ter posledično več časa za svetovanje naročnikom.

4.3 Prikaz avtomatizacije knjiženja prejetih računov v izbranem računovodskem servisu

Za namen prikaza avtomatizacije knjiženja v računovodskem servisu sem izbrala eno izmed podjetij, za katerega izvajajo elektronsko knjiženje s programsko opremo za optično prepoznavanje besedila. Podjetje prejme mesečno približno 150 prejetih računov, ki se mesečno knjižijo na zelo podoben način, npr. račun za telefon, računovodske storitve, nakup materiala in opreme, storitve ipd. Kljub temu pa delež prejetih računov v izbranem računovodskem servisu še vedno poknjižijo z ročnim vnosom, saj je pri knjiženju treba upoštevati posebnosti, kot je pridobitev blaga ali storitve iz druge članice Evropske unije.

Postopek knjiženja se prične z elektronskim prejemom prejetih računov v spletno aplikacijo. Ker so v računovodskem servisu sistem knjiženja s programsko opremo za optično prepoznavanje besedila uvedli pred kratkim, podjetje svojo dokumentacijo dostavlja tako elektronsko kot klasično po pošti. Podjetje elektronsko posreduje dokumentacijo po točno določenem elektronskem kanalu, ki ga zagotavlja ponudnik računovodskega programa. Deluje v obliki spletne aplikacije, ki je povezana z računovodskim programom. V primeru klasičnega načina je pred pričetkom knjiženja treba prejete račune poskenirati in jih naložiti v spletno aplikacijo. V računovodskem servisu si želijo, da bi bilo v prihodnosti skeniranja dokumentacije čim manj, saj to opravilo vzame dokaj veliko časa.

Naslednji korak je preverjanje optično zaznanih podatkov v aplikaciji. Računovodja določi datum prejema in preveri datum računa, datum zapadlosti, datum opravljene storitve, znesek računa, dobavitelja oz. partnerja, stopnjo davka na dodano vrednost in njegovo vrednost. Račun potrdi in dokument je pripravljen za likvidacijo. Ko potrdi vse račune, se ti uvozijo v računovodski program, da določi proti konto in račun poknjiži. Ker v računovodskem servisu še shranjujejo dokumentacijo v registratorjih in je del dokumentacije prejet elektronsko, del pa v papirni obliki, računovodja ob knjiženju na prejete račune zapiše tudi zaporedno številko računa, pod katero je knjižen v računovodskem programu.

Iz prikazanega primera je razvidno, kako digitalizacija vpliva na knjiženje prejetih računov. Kot sem opisala zgoraj, se enostavna knjigovodska dela s pomočjo tehnologije avtomatizirajo, računovodja pa kontrolira pravilnost vnosov. V prihodnosti je pričakovati, da se bo programska oprema še naprej izboljševala, tako pa se bodo še bolj avtomatizirala knjigovodska dela.

SKLEP

V zaključni nalogi sem raziskovala vlogo digitalizacije v računovodstvu in njen razvoj v izbranem računovodskem servisu. Na podlagi strokovne literature sem ugotovila, da ima digitalizacija velik vpliv na poslovanje podjetij. V današnjem času je postala že skoraj nujna, če želijo ostati konkurenčni in slediti potrebam strank.

Digitalizacija v računovodstvu vpliva na procese dela, komunikacijo z deležniki poslovnega procesa in vlogo računovodje. Spletne aplikacije, zunanji e-portali in programska ter strojna oprema računovodjem olajšajo delo in jim omogočajo, da delo opravljajo natančneje in hitreje. Hkrati pa morajo biti še bolj pozorni na resničnost podatkov, saj se z digitalizacijo procesov odpirajo navzven in so lahko tarča prevar.

Največji vpliv ima digitalizacija na opravljanje knjigovodskih del, ki se s programsko opremo za optično prepoznavanje besedila avtomatizirajo. Prav tako vedno bolj izpopolnjeni računovodski programi omogočajo uvoze in izvoze datotek v različnih oblikah, integracijo z zunanjimi e-portali, oddaljeni dostop do programa za naročnike, funkcijo e-hrambe dokumentacije in pripenjane slikovnih datotek h knjiženim računom. Prek aplikacij naročniki lahko posredujejo dokumentacijo po točno določenih elektronskih poteh, kar optimizira delo računovodij z vidika knjiženja poslovnih dogodkov.

V zadnjih dveh letih je na raven digitalizacije v računovodstvu vplivala tudi pandemija covid-19. Na digitalizacijo v računovodstvu vpliva s povečanjem deleža elektronsko prejete dokumentacije, večjo podporo naročnikom računovodskih servisov ter opravljanjem dela od doma.

Na podlagi intervjuja z vodjo izbranega računovodskega servisa sem spoznala praktični vidik razvoja digitalizacije v računovodstvu in izzive, s katerimi se srečuje izbrani računovodski servis pri prehodu na digitalno poslovanje. Glavne ugotovitve so:

- raven digitalizacije v računovodskem servisu je povezana s potrebami strank in z željo po čim bolj optimiziranem delovnem procesu za zaposlene;
- za kakovostno računovodska storitev je potrebna dobro podprta programska oprema;
- razvoj računovodskih programov in e-portalov omogoča hitrejšo in lažje računovodenje;
- poklic računovodje bo obstal, le da se bo spremenila njegova vloga;
- razvoj digitalizacije v računovodstvu omogoča še večjo podporo naročnikom.

Izbrani računovodski servis se srečuje z izzivi povezanimi z digitalizacijo, kot so prehod na avtomatizirano knjiženje in izbira podjetij pri katerih bi bilo to najbolj učinkovito ter vprašanje ali digitalizacija prinaša večjo dodano vrednost.

LITERATURA IN VIRI

1. Bizovičar, M. (2020, 30. julij). Spletno poslovanje od koderkoli. *Delo*. Pridobljeno 15. februarja 2022 iz <https://www.delo.si/dpc-podjetniske-zvezde/spletno-poslovanje-od-koderkoli/>
2. Boyar, D. (2019, 18. julij). What skills do accountants of the future really need?. *Acuity*. Pridobljeno 17. julija 2022 iz <https://www.acuitymag.com/business/what-skills-do-accountants-of-the-future-really-need>
3. Datalab. (2022). *Poslovni program za računovodske servise*. Pridobljeno 6. junija 2022 iz <https://www.datalab.si/pantheon/accounting/#povezavasstrankami>
4. eDavki. (brez datuma). *Prednosti*. Pridobljeno 24. junija 2022 iz <https://edavki.durs.si/EdavkiPortal/OpenPortal/pages/introduction/IntroBenefits.aspx>
5. GZS. (2016, 7. oktober). *Digitalizacija slovenskega gospodarstva ima podporo izvajalcev računovodskih storitev*. Pridobljeno 17. julija 2022 iz https://www.gzs.si/zbornica_racunovodskih_servisov/vsebina/Za-medije/Sporo%C4%8Dila-za-javnost/Digitalizacija-slovenskega-gospodarstva-ima-podporo-izvajalcev-ra%C4%8Dunovodskih-storitev
6. I-SCOOP. (brez datuma). *Digitization, digitalization, digital and transformation: the differences*. Pridobljeno 27. julija 2022 iz <https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/>
7. Kokošinek, T. (2019, 31. marec). Knjigovodstvo - osnova računovodskega sistema podjetja. *Mladi podjetnik*. Pridobljeno 27. julija 2022 iz <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/knjigovodstvo-osnova-racunovodskega-sistema-podjetja>
8. Maljevac, S. (2018, 16. avgust). Moderne oblike računovodstva olajšajo in pocenijo poslovanje. *Mladi podjetnik*. Pridobljeno 24. junija 2022 iz <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/moderne-oblike-racunovodstva-olajsajo-in-pocenijo-poslovanje>
9. Najjar, D. (2019, 8. november). Is Artificial Intelligence (AI) the Future of Accounting?. *The Balance*. Pridobljeno 17. julija 2022 iz <https://www.thebalancesmb.com/is-artificial-intelligence-the-future-of-accounting-4083182>
10. Opal. (2022a). *O podjetju*. Pridobljeno 6. junija 2022 iz <https://www.opal.si/o-podjetju.html>
11. Opal. (2022b). *Opal – Celovita podpora poslovanju*. Pridobljeno 6. junija 2022 iz <https://www.opal.si/o-resitvi-opal.html>
12. Opal. (2022c). *Popolna rešitev za računovodstvo*. Pridobljeno 6. junija 2022 iz <https://www.opal.si/predstavitev-resitev-racunovodstvo.html>

13. Opal. (2022d). *Opal Client*. Pridobljeno 6. junija 2022 iz <https://www.opal.si/opal-client.html>
14. SPOT. (2021, 4. maj). *O portalu SPOT*. Pridobljeno 24. junija 2022 iz <https://spot.gov.si/sl/portal-in-tocke-spot/o-portalu-spot/>
15. Vasco. (2022a). *Podjetje*. Pridobljeno 10. junija 2022 iz <https://www.vasco.si/podjetje/>
16. Vasco. (2022b). *Produkti*. Pridobljeno 10. junija 2022 iz <https://www.vasco.si/produkti/>
17. Vasco. (2022c). *Spletne in mobilne aplikacije*. Pridobljeno 10. junija 2022 iz <https://www.vasco.si/produkti/web-storitve/>
18. Viršek, D. (2022, 24. januar). Računovodja je tudi svetovalac podjetjem, katerih poslovanje spremlja. *Delo*, str. 23.
19. Viršek, D. (2017, 27. januar). Stranka je tista, ki tudi v računovodenju določa tempo in je kralj. *Delo*. Pridobljeno 24. junija 2022 iz <https://old.delo.si/gospodarstvo/finance/stranka-je-tista-ki-tudi-v-racunovodenju-doloca-tempo-in-je-kralj.html>
20. ZZZS. (Brez datuma). *Elektronsko potrdilo o upravičeni zadržanosti od dela (eBOL)*. Pridobljeno 24. junija 2022 iz https://zavarovanec.zzzs.si/wps/portal/portali/azos/bolniska_ods/ebol/
21. Žemva, K. (2019, 24. april). Digitalizacija prinaša več časa za strokovnost. *Dnevnik*. Pridobljeno 17. julija 2022 iz <https://www.dnevnik.si/1042884444>